

Voorzitter, raadsleden, college, aanwezigen en de kijkers thuis.

De begroting 2020 die voor ons ligt is een overzichtelijk, helder en makkelijk te lezen boekwerk. Hiervoor onze dank aan de organisatie en college. Het is een prestatie om een sluitende begroting en meerjarenraming te kunnen presenteren, zonder bezuinigingen op voorzieningen en lastenverhoging. Onze complimenten.

Onzekere factoren, bezuinigen op uitvoering en taakstellingen, waarbij de grootste ongewisse factor zeker de jeugdzorg is. Het college erkent dit ook en zet de taakstelling op jeugdzorg dan ook op een risico van 90%, waardoor het van grote invloed is op ons weerstandsvermogen en daarmee op onze algemene reserve positie. Is het ook mogelijk dat het college de raad op gezette tijden informeert over de stand van zaken van de taakstellingen?

Als je de financiële paragrafen goed leest kun je maar 1 conclusie trekken, wij hebben als gemeente absoluut geen vet op de botten en daar zullen we de komende jaren hard aan moeten werken.

Ruimte voor nieuw beleid is er nauwelijks en een van de thema's die in deze begroting zeer bescheiden bedeed wordt is de energietransitie. We hebben gezamenlijk een enorme opgave en het bedrag wat er nu voor staat laat iets anders geloven. Als gemeente hebben wij op het gebied van

duurzaamheid een voorbeeldrol en daar hoort nu eenmaal ook geld bij. Wij willen het college dan ook met klem vragen om bij de kadernota alles uit de kast te halen om hiervoor middelen beschikbaar te stellen.

Wat wij zien is dat de ambitie blijft staan, maar dat het tempo wat lager wordt. Wij denken dat dit niet alleen om financiële middelen noodzakelijk is, maar dat dit ook wenselijk is voor de organisatie. De organisatie staat onder grote druk en daar moet je als college maar ook als raad oog voor hebben. De werknemers zijn het kapitaal van de gemeente en daar dien je zorgvuldig mee om te gaan. Er staan voor de komende jaar nog heel veel beleidsnotities op stapel. Kijk als college daar kritisch naar, is het noodzakelijk om er beleid op te maken en zo ja hou het dan zo simpel mogelijk. Een A 4tje zegt vaak meer dan 30 pagina's. Als het makkelijk kan doe het dan niet moeilijk. Afgelopen jaar zijn er toch wel wat problemen geweest rond de verstrekking van evenementenvergunningen. Hou dit nog eens goed tegen het licht samen met de veiligheidsregio en de aanvragers. Het gaat er niet om elkaar het leven zuur te maken, maar om samen mooie evenementen te organiseren met formulieren die leesbaar en behapbaar zijn voor de vele vrijwilligers.

De gemeente Het Hogeland is de op één na grootste gemeente en dan vergt zeker de nodige aandacht. De dorpscoördinatoren spelen in de communicatie vanuit de inwoners naar de gemeente en omgekeerd een grote rol, zij zijn de oliemannetjes. Zij zijn de voelsprietten in het veld. Gebiedsgericht werken lijkt ons de enige mogelijkheid om het totale gebied te bestrijken. Inwoners willen een

aanspreekpunt waar ze naar toe kunnen met hun verhaal, hun vraag of opmerking en niet met een terugbelverzoek. Initiatieven van onder af zijn vaak het meest succesvol. Wij zijn dan ook blij te lezen dat er met een dorpsbudget gewerkt gaat worden. Een dorpsvisie werkt alleen als het van onderaf wordt opgepakt en niet als drukmiddel van bovenaf, dat is zinloos. Geef de inwoners het vertrouwen oftewel houdt het simpel. De gemeente is voor de inwoner en niet andersom. Hetzelfde geldt voor het ondernemersfonds, maak hiervoor goede afspraken en heb ook aandacht voor de agrarische sector die een belangrijke bijdrage levert aan het fonds. Een kritische noot over de financiering is nog wel te melden, want een miljoen van de meeropbrengsten van de OZB verhoging in 2019 van de niet woningen wordt ingezet als een bezuiniging op het ondernemersfonds. Dit komt op zijn zachts gezegd niet sympathiek over richting de ondernemers.

Waar het CDA zich toch wat zorgen over maakt is de mogelijkheid van particuliere- en sociale woningbouw. We hebben de indruk dat woningbouwcoöperaties en met name Wierden en Borgen beter is in het slopen dan bouwen. Wij willen het college dan ook vragen om de prestatieafspraken met de coöperaties nauwlettend te volgen en er op toe te zien. Wellicht kan een andere woningbouwcoöperatie voor ons gebied ook best nog eens waardevol zijn. In de grote kernen zijn nog wel wat woningbouw mogelijkheden, en we hebben ook kunnen lezen dat er in een aantal kleine kernen mogelijkheden zijn. Alleen hoe kan het dat een dorp als Zoutkamp de mogelijkheden niet zo ervaart. Graag hier wat meer duidelijkheid over. We snappen wel dat er een

woonvisie moet komen, maar dat kan en mag niet betekenen dat er nu niet gebouwd kan worden.

Op dit moment is er veel onduidelijkheid voor zowel de bouw als de agrarische sector over de stikstof problematiek.

Wetenschappers buitelen over elkaar heen over wat er nu wel of niet aan de hand is. Wat zeker is dat het veel ondernemers in onze gemeente treft. Er is grote onzekerheid, hoe nu verder. Het stikstofprobleem geeft aan dat er nog veel onduidelijk is, wat telt nu wel mee en wat niet. Hoe wordt er gemeten en waar wordt er gemeten? Wij willen het college oproepen om samen met deze ondernemers zij aan zij op te trekken en de zorgen die er zijn kenbaar te maken bij GS en bij het kabinet. Iedere agrarische ondernemer biedt werkgelegenheid voor plm. 10 fte. De stikstofproblematiek kan en mag niet afgewenteld worden op een sector, het is een maatschappelijk probleem. Daarnaast is er nog veel onduidelijk over de schade ten gevolge van de gaswinning aan agrarische gebouwen. Ook de visserijsector zit in zwaar weer en verdient alle aandacht vanuit de gemeente om hen terzijde te staan.

Over de gevolgen van de aardbevingen kunnen we wel een hele avond praten. Dit is een gebed zonder eind. Onzekerheid is troef. Wel versterken, dan weer niet. Nu weer een rapport dat het wel moet. Voorzitter er moet helderheid komen en de busjes moeten beginnen te rijden om te versterken. En om alle huizen goed in beeld te krijgen dan is er maar 1 oplossing en dat is alle huizen inspecteren. Meten is weten. Kunt u aangeven hoe het nu met de versterkingsoperatie in onze gemeente staat?

Het vertrouwen is nog ver te zoeken en voor velen is het emotioneel gezien niet meer te dragen. Heb aandacht voor deze groep mensen en sta naast hun.

De inzet van NPG middelen vergt de nodige aandacht, het is zaak om goed te communiceren over de besteding en wat nog belangrijker is laat de inwoners hierover meedenken. Het is hun gebied, hun dorp en hun leefgemeenschap. Het moet helder zijn dat dit niet de spiegeltjes en kraaltjes zijn, maar middelen om het gebied een nieuw perspectief te geven, alleen dat komt wel wrang over als de versterking niet op gang komt en er nog de nodige schadegevallen liggen zonder oplossing. Nait soezen moar doun.

Om eenmalig te bezuinigen op infra, onderhoud en beheer heeft schoorvoetend onze instemming mits het college aangeeft dat het daadwerkelijk ook eenmalig is en dat het niet ten koste van de begraafplaatsen gaat.

Het cultuurbeleid zal in een later stadium worden vastgesteld. Wij zien dat er zorgen zijn bij verenigingen over het toekomstig subsidiebeleid. Voor veel verenigingen is het stukje subsidie van essentieel belang om het toegankelijk te houden voor een ieder. Zij dragen mede bij aan de leefbaarheid van een dorp. Wij willen het college vragen om daar oog voor te hebben en met de verenigingen en clubs in gesprek te gaan.

Het sociaal domein behelst bijna de helft van de begroting. Een programma waar in de marge keuze mogelijkheden zijn en wij denken dat het ook goed is om zo ook zekerheid te

kunnen bieden aan degenen die het even iets minder hebben. Een programma met veel open eind regelingen wat financieel de nodige risico's met zich meebrengt.

Hiervoor zou je reserves in de achterzak moeten hebben, maar die zijn bij ons zo langzamerhand opgedroogd en dat is een zorgelijke ontwikkeling. Wanneer kan de raad de resultaten van het onderzoek over de jeugdzorg verwachten en hoe kijkt het college tegen de taakstelling op jeugdzorg aan? Binnenkort zullen we met elkaar van gedachten wisselen over het minimabeleid, dus dat laten voor nu even rusten.

Mobiliteit is van essentieel belang voor onze gemeente. Goed openbaar vervoer, goede fietsverbindingen, laadpalen voor zowel de fiets als auto. Dit vraagt ook om innovatieve oplossingen, bijvoorbeeld de verhuur van e-bikes op OV knooppunten. Goede en vlotte bereikbaarheid van de havens is ook van belang. Wij zien knelpunten op de Eemshavenweg rond Bedum. Herkent het college hier ook een knelpunt.

Als laatste willen we aandacht vragen voor bedrijventerreinen. Zeker in Winsum en Bedum is er een nijpend probleem. Bedrijvigheid in de eigen regio verdient alle aandacht, zowel voor de werkgelegenheid maar ook voor behoud van voorzieningen in de diverse dorpen.

Tot slot voorzitter het kon minder maar er liggen nog veel uitdagingen en wij wensen het college en de organisatie Gods zegen bij de uitwerking van de begroting voor het komend jaar.